

Német csapatok győzelmes rohama egy orosz erőd ellen.

Heine G. rajza.

TÁMADÁSUNK A NAGY OROSZ ERŐDÍTÉSI TERÜLET ELLEN: IVANGORODIG ÉS VARSÓIG.

Hogy jobban megérthessük azokat a nagyszabású hadműveleteket, melyek most megindultak, kronológikus sorrendben való elbeszélésük előtt, vessünk egy pillantást magára a keletgalíciai hadszíntérre és az orosz várterületre és vizsgáljuk meg kissé a jövőendő hadieseményeknek ezt a színterét a katonai földrajz szempontjából is.

AZ OROSZ VISSZAVONULÁS ÚTJAI.

Az oroszokat kiszorítottuk immáron Lembergől. De keleten és északon még egy minden irányban legalább száz kilométernyi terület választotta őket el a monarchia határától: keleti seregeik még mindig osztrák területen állottak.

Az a tény, hogy az ellenség már hetek óta megállás nélkül visszavonult, valamint más jelek — köztük ebben a tekintetben teljesen megegyező orosz sajtónyilatkozatok — azt látszottak jelezni, hogy a cár seregei folytatni fogják visszavonulásukat és kiűrik Galiciát. De valószínűnek látszott az is, hogy — éppen úgy mint nyugat- és középgalíciai hátrálásuk — most ez a Kelet-Galiciából való visszavonulásuk is állandó harcok között fog véghezmenni. Az orosz hadvezetés rendkívül nehézkesnek mutatkozott. Minden államénál jobban alá volt vetve a tehetetlenség törvényének. Ez elsősorban a legfelsőbb orosz hadvezetéség

elhatározásaiban nyilatkozott meg. Nagy stratégiai elhatározásokat egyáltalában nehezen lehetett felfedezni ellenségünk intézkedéseiben, csak nagyon homályos körvonalakban mutatkoztak és a keresztülvitelben még jobban elmosódtak. Szinte olyan benyomást tettek, mintha az orosz hadvezetésnek semmi kifogása nem volna az ellen, hogy seregeik kivonulnak Galiciából és mintha a visszavonulás mikéntjét teljesen a véletlenre bízna. Arra, hogy fegyvereink milyen erőt fognak kifejteni, arra, hogy az egyes orosz seregrészek milyen mértékben tudnak majd itt-ott ellentállani üldözésünknek és hogy milyen más egyéb kedvező vagy kedvezőtlen körülmények fognak felmerülni. Laissez faire, laissez passer.

Ha valószínűnek látszott tehát, hogy az ellenségnek hátráló mozdulatai nem fognak Galiciában megállani, számítani kellett másrészt azzal is, hogy a hátrálás nem megszakítás nélkül fog végbemenni, hanem itt-ott meg fog akadni. De tartósakká nem válhattak ezek a megakadások. Először azért nem, mert üldöző csapataink folyton az ellenség sarkában voltak és nem engedték hosszabb ideig megállani, másrészt azért nem, mert ellentállóereje meglehetősen kimerült és végre, mert az a terület, melyen éppen tartózkodott, földrajz-stratégiai alakulásánál fogva nem kedvezett annak a szándékának, hogy hosszabb ellentállást fejtsen ki Galiciában.

Galicia északi határán már csak egy védelmi állást foglalhattak el az oroszok. Ezt a Tanev nyújtotta, amely mögé a József 339

Orosz foglyok átvonulnak Lemberg városán.

Révész és Biró felv.

Ferdinánd visszaszorította orosz haderők már meg is érkeztek, — tovább kelet felé a Szolokija-folyó, melyet az előbbtől csak a Narol körüli nyílt terület választ el. Ez a meglehetősen összefüggő szakasz kelet felé a Szan melletti Mlanovnál kezdődik (mely már birtokunkban volt) és nyugaton a Bug melletti Krisztinopólnál végződik. Százötven kilométer széles, de a Tanevnek és Szolokijának mint akadálnak mégis csekély értéke van.

Északkelet felé Krisztinopol, illetőleg a birodalom határa és Zlocov között a Bug felső folyása kínálkozik védelmi vonalul. Valószínűnek látszott, hogy a Zolkiev és Lemberg mellett megvert orosz oszlopok a Bug-szakaszon igyekeznek majd magukat összeszedni. De mint frontális akadály, a galíciai Bug sem jelentékeny.

Tehát Galiciának északi, illetőleg északkeleti részében a Szolo-

kija s a Bug felső folyása adhatták az egyetlen lehetőségét valamely — habár múltó — ellentállásnak.

Valamivel kedvezőbbek voltak a viszonyok az ellenségre nézve a Dnyeszter és a galíciai keleti határ közötti területen. Ezt északról déli irányban számos folyóvonal szeli át, melyek mind a Dnyeszterbe torkollanak, így különösen: a Gnila Lipa, a Zlota Lipa, a Sztripa, a Szeret és végül, mint határfolyó, a Zbruc. Mindezek mély folyásúak, vizük meglehetősen bő, ennél fogva mint akadályok, figyelemreméltók.

Mint hogy az ellenségnek nemsokára Dnyeszter-frontját is el kellett hagynia és minthogy innen csak kelet felé vonulhatott el, valamennyi említett folyónál egy csomó egymásután következő és stratégiai és földrajzi szempontból is kedvező védelmi állást foglalhatott el.

Bevonulásunk Lembergbe.

Am az orosz Dnyeszter-hadseregnek kelet (az egyetlen még előtte nyitva álló irány) felé való elvonulásával az a hátrány volt összekötve, hogy ez a haderő egészen elszigetelődött az észak és északkeleti irányban hátráló csapatoktól. De ezzel a hátránnyal az orosz hadvezetőségnek — akarva nem akarva — meg kellett ezúttal barátkoznia, nem lehetett már rajta segíteni. A kétségbeesés elszántságával védekezett ez a magára hagyott orosz haderő, de csapataink rettenthetetlen rohamai elől lépésről lépésre mégis hátrálni kényszerült.

A varsói vartér a királyi palotával.

AZ OROSZOK NAGY ERŐDVONALA.

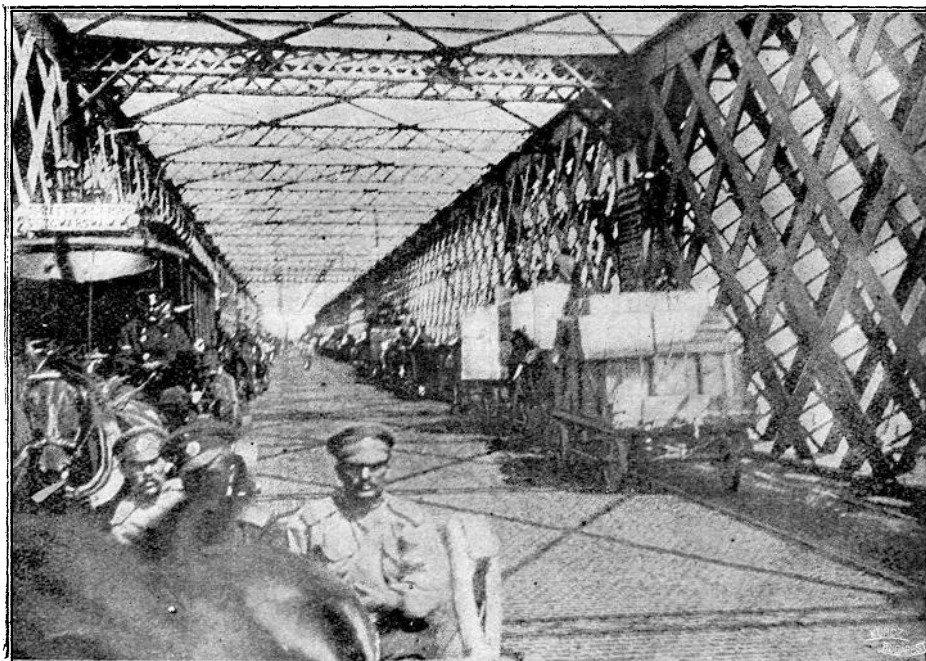
Oroszország természetesen mindig számolt azzal a lehetőséggel, hogy az osztrák-magyar és német hadműveletek esetleg határainkon túl, orosz földön játszódhatnak le és ez ellen az eshetőség és következményei ellen már év-

tizedekkel ezelőtt »nagy megerősítési területnek« kiépítésével védekezett.

Április végén, tehát még a Dunajec-csata megkezdése előtt, vagyis olyan időpontban, mikor még senki a világon nem látta előre, hogy mint fog az oroszok ügye két hónappal később állani, már a »Ruszkij Invalid«-ban

és más orosz lapokban azt lehetett olvasni, hogy Oroszországnak talán vissza kell nemsokára frontjait vennie.

Az orosz seregek — írták — ebben az esetben váraikra fognak támaszkodni, aminek az lenne a következménye, hogy stratégiai helyzetük — ahhoz képest, melyet április végén foglaltak el — »jelentékenyen megjavulna.« Ezzel a megjavítással azonban kissé vártak még az oroszok. Békében az idő pénz, de háborúban a seregeknek nagy pluszát vagy minuszát is jelenti az idő. Oroszország május eleje óta azon az úton, amely Nyugat-

Hadiforgalom a varsói nagy hídon.

A varsói nagy orosz haditanács.

Galiciából az orosz erődítési területre vezet, több seregét elvesztette.

Mindamellett úgy látszik, hogy az orosz hadvezetőség már április végén is számolt azzal a lehetőséggel, hogy egész haderejét a nagy orosz erődítési területre vonja vissza.

Nyugat-Oroszországnak megerősített területét északon a Nyemen melletti Kovno, az orosz váraknak egyik legjelentékenyebbje, zárja le. Hozzája, ugyancsak a Nyemen mentén, Olita, Mierec és Grodno mellett táborszerűen megerősített átkelési helyek sorakoznak. Grodnótól délnyugatra Oszoviec állott. Ez kisebb, de azért állandó jellegű erődítés, mely egyrészt a Bobron való átkelést biztosította, másrészt a Kelet-Poroszországból Breszt-Litovszkba vezető vasutat zárta el. Lomza mint állandó bár kisebb hídfő szerepelt, Osztrolenka, Rozan és Pultuszk pedig mint kisebb, de megerősített narevmenti átkelési helyek, szolgálták az orosz hadvezetés céljait.

Ezekhez az úgynevezett varsói erődítési rayon csatlakozott. Ez két nagy várból: Varsóból és Novo-Georgievszkból és egy hídfőből, Zegrzéből állott. Ez a három organikusan összefüggő hely egyrészt nagy haderőknek összegyűjtését és eltartását tette lehetővé, másrészt rendszeresen odavont védőseregével, esetleg a tábori hadsereg közreműködése nélkül is komolyabb offenzív-erőt fejthetett ki. Minthogy továbbá a varsói rayonban Orosz-Lengyelország legfontosabb vasutai, utai és folyói ömlenek egybe, a védelem szempontjából ennek az egész területnek legfontosabb támaszpontja.

A legközelebbi (kisebb) erőd: Ivangorod, mely — Varsó és határunk között — a Visztulának egyetlen állandó átkelési helyét biztosította.

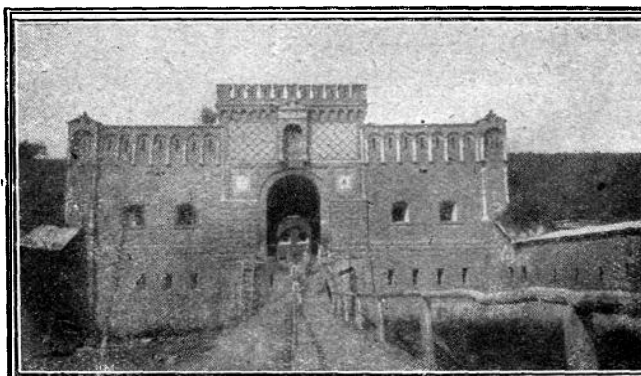
Délkeleten az egész várterületet az úgynevezett volhiniai erődcsoport zárja le. Ez két kisebb hídfőből: Lucskból és Rovnóból (a Sztir, illetőleg a Horin mentén), továbbá egy, a vasutat és országutat elzáró erőd: Dubnóból állott és rendeltetése az volt, hogy azon a keskeny sávon, mely határunk és a Polesje nevű erdő- és mocsárterület között húzódik

tova, biztosítsa az Orosz-Lengyelország és Dél-Oroszország közötti összeköttetést.

Arra az esetre, ha haderőink Ivangorod és Lucsk között északi irányban törnének be, Breszt-Litovszknak, ennek a jelentékeny várnak, mely nagy vasúti csomópont s melynél több országút is találkozik, az lett volna a rendeltetése, hogy a Bug-szakasznak megvédését támogassa.

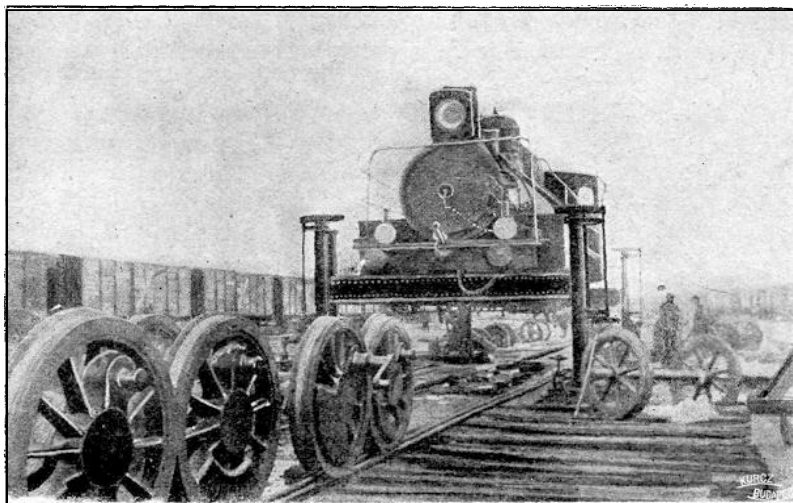
A most vázoltak azt az állapotot tükröztetik vissza, melyben a nyugatoroszországi erődítési vonal még kevéssel a háború kitörése előtt volt. De azután a kisebb jellegű védelmi területeket sokszorosan kiszélesítették és megerősítették, különösen azzal, hogy több elő- és közbeeső állást építettek.

A szövetséges seregek Lemberg elfoglalása után nem hagytak az oroszoknak időt arra, hogy újra összeszedjék magukat.

Ivangorod főkapuja.

Kankouszky E. felvétele.

Orosz mozdony kerekeit átszerelik a mi vasúti pályáink számára.

Révész és Biró felv.

AZ OROSZ FŐVEZÉR BUKÁSA.

Június 22-én este Lembergől északkeletre elértük a Turinka—Zoltance vonalat, úgy, hogy csapatainkat már csak 20 kilométer választotta el a Bug-szakasztól.

Ennek a gyors előnyomulásnak az volt a következménye, hogy a Ravaruszkánál megvert ellenséges haderők már csak az északi határon át vonulhattak vissza.

Az oroszoknak helyzete egészében is nagyon kedvezőtlennek volt mondható. Ez nemcsak a vereségekben és folytonos visszavonulásokban nyilatkozott meg, hanem abban a hatásban is, melyet a harcéri események az orosz udvar és az orosz nép hangulatára gyakoroltak. Az a nagy bizalom, mellyel Miklós nagyherceg hadvezéri tehetsége iránt viseltettek, megingott. Befolyásos udvari körök megkezdették ellene irányuló cselszövényeiket. De ezeknél az intrikáknál — melyekkel a fővezér most még hatalmas egyéniségének teljes súlyával szállhatott szembe — sokkal veszedelmesebb jelenség volt az oroszok szempontjából az a körülmény, hogy Lembergnek eleste magában Nikoláj Nikolajevicsben is megingatta a győzelemben és a maga erejébe vetett hitet. Nagy lehangoltság vett rajta erőt, melyet igyekezett ugyan

leküzdeni, de anélkül hogy ez teljesen sikerült volna neki. Ő, aki magával való elteltségében minden nyilvános véleményt megvetett és a néppel való minden érintkezést ridegen visszautasított, most annyira leereszkedett, hogy egy semleges lapnak tudósítóját fogadta. Ennél az alkalomnál az alábbi nyilatkozatban törtek ki azok a diszharmonikus érzések, melyek gyötörték:

»A legutolsó harcéri események nehéz megpróbáltatást jelentenek Oroszország számára. De még mindig nincs ok arra, hogy minden reményünkről lemondjunk.

Ami a magam személyét illeti, csak annyit mondhatok, hogy fáradt, nagyon fáradt vagyok. Ez a háború teljesen tönkretette idegrendszeremet. Nem is fogok többé mint fővezér visszatérni, mert sürgősen nyugalomra van szükségem.«

Az orosz hadsereg legfelsőbb parancsnokának távozását nagyjelentőségű eseménynek kellett tekinteni. Ám ilyen események megérülésére hosszú idő szükséges. És így bár a nagyherceg sorsa már akkor, június végén, eldőlt, mégis sokáig húzódott, míg a cár a kaukázusi száműzetésbe küldte. Az eddigiekhez még a betegségek egész sorának kellett fűződnie, míg a nagyhercegnek a főparancsnokság alól való felmentése elkerülhetlen szükségé vált.

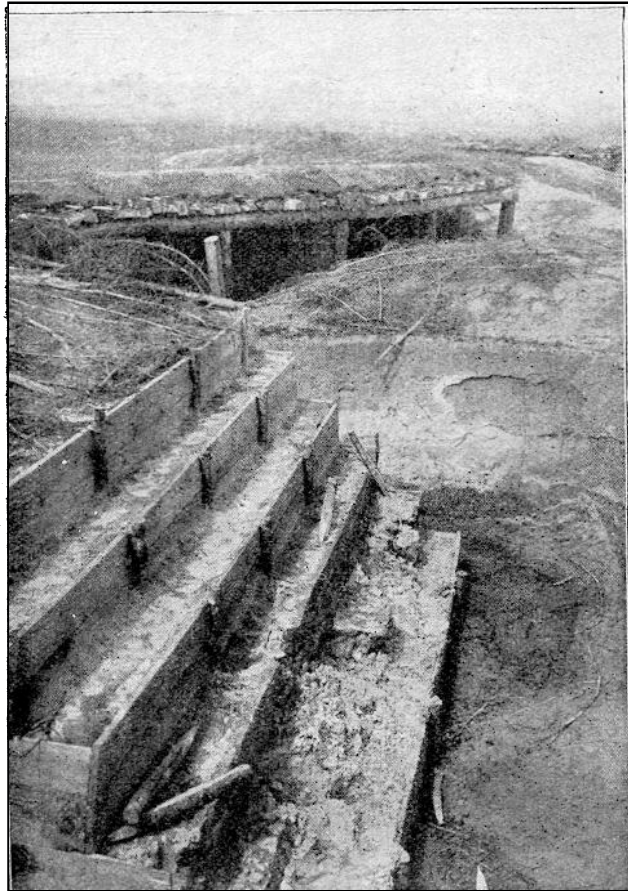
Elfoglalt orosz állások Osztróvnál.

Boronkay R. felv.

TOVÁBBI ÁLTALÁNOS ELŐNYOMULÁSUNK.

A június 23 és 28. közötti időben hadműveleteink rendszeresen haladtak előre Galiciában.

Ha Lemberg elfoglalása utáni harc vonalunkat (l. az előbbi szakasz vázlatát) június 28-iki frontunkkal hasonlítjuk össze, az eltolódásban világosan felismerhetjük operációink fejlődését.

Elhagyott orosz állások Izbica Beninghoven E., Berlin felv. mellett a Vieprz-folyó mentén.

Ezen a napon József Ferdinánd seregének északra való kanyarodása már majdnem teljesen befejeződött. Csak a Szan és Tanev torkolata között fordul még a sereg frontjának egy része (balszárnya) északkelet felé, de már innen egészen Tomaszovig pontosan északnak.

A Tanev és a Szolokija mellett csak rövid ideig tudtak az oroszok megállni. Ellentárolerejük sokkal jobban meggyöngyült, mintsem hogy azt a csekély védelmet, melyet a két folyócska nyújtott nekik, kellően ki tudták volna zsákmányolni. Így a 4-ik osztrák-magyar hadseregnek rövid harc után sikerült őket a Taneven átszorítani.

Taktikai hatásában nem látszott ez a siker különösen jelentékenynek. De stratégiai tekintetben rendkívüli súlya volt. Mert az oroszoknak egész védelmi tervét tönkretette. Tönkre azt az utolsó lehetőséget, mely reményt nyújthatott nekik a harctéri helyzetnek kedvezőre való fordulására. Hiszen ha a Tanev és a Szolokija-vonal nem volt többé az övék, akkor a Visztula tartásáról is le kellett mondaniok. Ámde a Visztula-sorompó tartásától függött a Narev, Bobr stb. védelmi vonalának tartása is. A Tanev elvesztése egymásután, úgyszólván automatikusan ragadta magával ellenségünk többi védelmi vonalát is. Hiszen haderőink előtt megnyílt a Visztula és Bug közötti terület, melybe mi szinte akadálytalanul nyomultunk be. Ezzel a benyomulással az ellenséges Visztula-front hátába kerültek, tartáhatatlanná tették és vele együtt később szükségszerűen a hozzá csatlakozó Narev-, Bobr- és Nyemen-frontot is felgöngyölték.

A legközelebbi idők nagy sikerei, az orosz védelem egész összeomlása, az ellenségnek a Polesjéig való visszaözönlése, mind-mind abból a győzelemből indultak ki, melyet a 4-ik osztrák-magyar hadsereg június 26-ikán és 27-ikén a Tanev mellett aratott az ellenségen.

Frontunk 28-ikán Tomaszovtól Kamionka-Sztrumilováig északkeleti irányban haladt.

Kamionkánál újra megtört, hogy Przemiszlanin át a Gnila Lipa mentén a Dnyeszterig húzódva, most már galíciai keleti frontunkat alkossa.

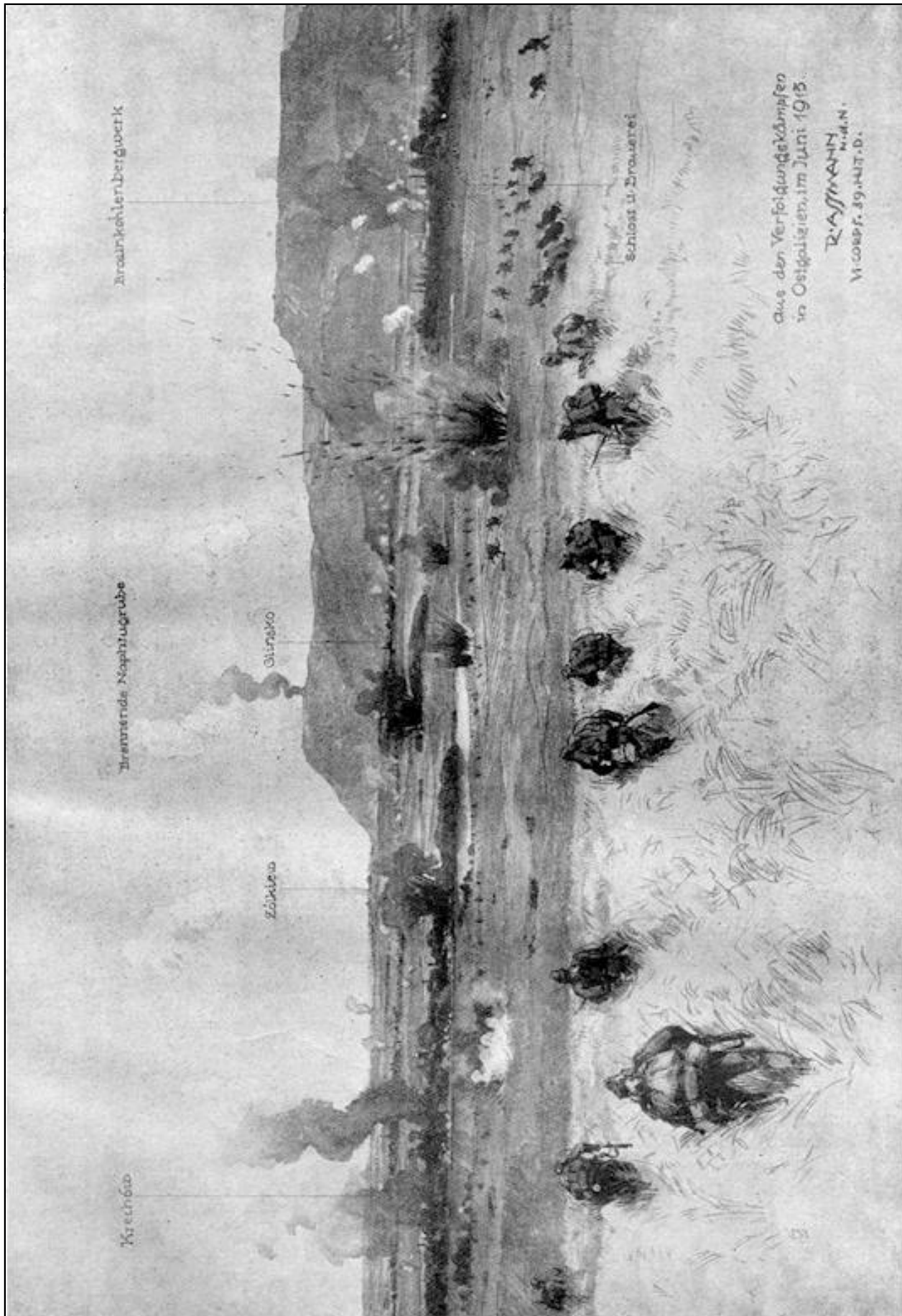
Halicstól a besszarábiai határig csapataink (Pflanzer-Baltin-sereg) a Dnyeszter mellett állottak.

Látjuk, hogy Böhm-Ermolli hadserege Lemberg elfoglalása után ékként hatolt előre Kamionka-Sztrumilova — a felső Bug — irányában. Ennek is rendkívül nagy jelentősége volt a harctéri helyzet későbbi kialakulásának szempontjából. Böhm-Ermolli azzal, hogy a Bug, és így Galiciának északkeleti szöglete felé tört előre, hatásosan készítette elő az egész orosz hadseregnek két nagy csoportra: északkeleti és délkeleti csoportra való kettészakítását.

De annak, hogy ez a császári és királyi hadsereg nagy lendülettel kergette a Lemberg-nél megvert oroszokat a Bugig, még más hatása is volt. Magával ragadta tudniillik Linsingen seregét, levegőhöz juttatta, hogy a felső Dnyesztertől szintén kelet felé kanyarodhasson. Június 28-ikán a Gnila Lipánál áll a hadsereg. Az orosz frontnak itt kelet felé hátrahajló szakasza, a

Egő naftaforrás

Barnaszénbánya

Kasóly és sörgyár

A •Leipziger Illustrirte Zeitung engedélyével.

Csapataink győzelmes támadása Krechnódtól.

Assmann R. rajza.

Zbruccal, a podoliai határral párhuzamosan halad. Ez az orosz csoport immár csak Podolia felé vonulhat vissza és így a Galicia északi részében, a Visztula és Bug közötti területen, visszavonuló orosz seregekkel már most sincsen semmi összeköttetése.

A Dnyesztternél, Besszarábiára támaszkodva Pflanzler hadserege zárja le frontunkat.

Elfoglalt orosz magaslati állás közvetlenül a harc után.

Mindebből világos, hogy a háború következő szakasza felé rendkívül kecsesgató kilátások között indultunk és hogy Frigyes főherceg és Conrad báró milyen bölcs előre látással tervezte meg ezt a szituációt, az csak hamar kitűnt azokból a sikerekből, melyek minden tekintetben megfeleltek a várakozásoknak.

AZ OROSZ VISZTULA- ÉS BUG-SEREGEK SZÉTSZAKÍTÁSA. AZ ÚJ KRASZNIKI CSATA.

József Ferdinánd főherceg serege 29-ikén hatalmas, erőltetett menetben, az ellenségnek minden ellentállását letörve, áthaladt a Tanevtől északra húzódó széles mocsaras területen és még aznap este elérte a Zaklikov—Janov—Frampolvonaltól északra emelkedő magaslat szélét. József Ferdinánd csapatai ezen a napon a legnehezebb viszonyok között több mint *harminc* kilométernyi utat tettek meg.

Az orosz hadvezetőség felismerte, hogy a Visztula melletti helyzete minden veszedelmeket rejt magában. Negyedik hadseregünk előretörésénél minden oka megvolt, hogy a Visztulától keletre álló haderejét, vagy legalább azt a részét, melyet a Szan torkolatától északra közvetlenül fenyegetett a veszedelem, minél gyorsabban a folyam védőkörlátja mögé vonja vissza.

Az oroszok a Kamienna mindkét oldalán kiürítették állásaikat és a Visztula irányában megkezdették a visszavonulást. Woyrsch serege az ellenség üldözése közben, 29-ikén túlhaladt az Ilza—Szienne—Ozarov—Zavichoszt vonalon.

József Ferdinánd és Mackensen észak felé előretörő seregeivel szemben KraszNIK mindkét oldalán még egy védelmi vonal kínálkozott az oroszok számára: még pedig a Visznica, a Por és a Lobuvka-patak mentén, bár nem tagadható, hogy ennek a vonalnak feltartóztató értéke vajmi csekély volt. Mindamel-

lett valószínűnek látszott, hogy az ellenség mégis megkísérli ott a megállást De negyedik hadseregünk annyira a menekülő orosz oszlopok sarkához tapadt, hogy kellő idő hiányában az említett szakaszban nem tudtak kellőképpen a védekezésre berendezkedni.

Csapataink már július 1-ének estéjén a Visznicán túra szorították vissza az oroszokat és mindjárt az első megrohanással KraszNIKot és Jozefovot is elfoglalták. Ezt a sikert olyan gyorsan vívták ki, hogy szinte várható volt az ellenségnek valamelyes ellenakciója. A főhercegnek még egy második csatával kellett KraszNIK birtokát biztosítania.

Ugyanekkor Woyrsch seregének csapatai Jozefovtól északra és délre a Visztula nyugati partjához értek. Ezzel József Ferdinánd serege, mely balszárnyával már Jozefovnál állott, túlhaladta a Woyrsch-féle erőknél déli szárnyát. Ily módon ennek a seregfrontnak ez a — Jozefov és a Szan torkolata között álló — része itt feleslegessé vált, úgy hogy e sereg

centrumának megerősítésére lehetett eltolni.

Mackensen serege, mely kelet felől csatlakozott a főherceg csapataihoz, ugyanezen a napon a Porpatakot és a Labunkát lépte át.

Mialatt Orosz-Lengyelország irányában ilyen döntő műveletek folytak, a mellékharctérre vált keletgalíciai szakaszon sem pihentek a fegyverek. Linsingennek a Gnila Lipa melletti serege szintén szép eredményt ért el július 1-én. Több napos küzdelem után Firlejov és Halics között ezen a szakaszon megtörte az oroszok ellentállását és a Zlota Lipa irányában visszavonulásra kényszerítette.

Várszerűen megerősített orosz állások Kolm mellett. Boronkay Kálmán felv.

* * *

Mackensen és Böhm-Ermolli seregei különböző irányban operáltak. Mindkét sereg hadműveleteiben különösen a Bugnak jutott nagy szerepe. És míg Mackensen arra törekedett, hogy a vele szemben a Bug mentén nyugat felé álló haderőket északra, Kolm irányába vesse vissza, addig Böhm-Ermolli seregeinek az volt a feladata, hogy az ellenséget a Bugon át kelet felé szorítsa.

E kettős és különböző irányú offenzívának végre is az ellenséges front-összefüggés szétszakítására kellett vezetnie és ennek a szétszakadásnak — ezt már előre ki lehetett nagyjából számítani — körülbelül Vladimir-Vo-

linszkij környékén kellett bekövetkeznie. Feltetele az volt, hogy mind Mackensennek, mind Böhm-Ermollinak valóban sikerül az ellenséget észak, illetőleg kelet felé visszaszorítania.

És ezt a stratégiai gondolatot — amint később kitűnt — a két hadvezér tényleg teljesen tervszerűen hajtotta végre.

Július 2-ikán Böhm-Ermolli az ellenséget Kamionka-Sztrumilovától a Bug folyásának irányában Krilovig veti a folyón át vissza. Seregének frontját, a déli szárny lendületes előretörésével, teljesen kelet felé fordította.

Ez az elfoglalt helyzet pillanatnyilag bizonyos mértékig veszedelmes volt Böhm-Ermolli seregére. Ha az oroszok nagyobb erőfeszítéssel törnek — mintegy Grubieszovtól — Böhm-Ermolli északi szárnya ellen ez arra kényszeríthette volna a tábornokot, hogy ezt a szárnyát hátrább vonja, sőt esetleg még végzetesebb következményekkel is járhatott volna. De háborúban kockáztatni is kell néha valamit a hadvezérnek. A siker csak a bátorhoz szegődik.

Az orosz hadvezetés nem ismerte fel a pillanatnyi előnyt és így nem is kísérelte meg kihasználását. A gyorsan

Jozefovromjai. Háttérben a hadi-híddal.

A Kílophot, Wien felv.

Elpusztított község Krasznik előtt.

Kankovszky E. felvétele.

fejlődő események annyira meglepték, hogy nyilvánvalóan nem tudta többé áttekinteni a helyzetet és nem volt meg a mértéke célszerű ellenrendszabályok megítélésére. A nagyherceget pillanatnyilag a Krasznik melletti harcok hipnotizálták és minden más egyebet figyelmen kívül hagyott. József Ferdinánd ellen újra erős tartalékokat küldött, aminek az volt a következménye, hogy a 4-ik hadsereg megint túlerővel állott szemben, melynek támadásait csak nagy fáradsággal tudta kivédeni. Ellenben Mackensennek és Böhm-Ermollinak közben éppen ezért aránylag sokkal könnyebb dolga volt.

A Krasznikért vívott harcok váltakozó szerencsével folytak. Csapataink, valahányszor a túlerő visszaszorította, mindannyiszor újra rohamra indultak a helység ellen, mely körül olyan forró harcok dúltak. Július 4-ikének estéjén Krasznik végre szilárdan a miénk, a vitéz 4-ik hadsereg centruma a városkától északra emelkedő magaslatokat, valamint a mindkét oldalán fekvő helységeknek egész sorát is hatalmába kerítette, úgy hogy az ellenséges frontot, húsz kilométernyi szélességben itt is áttörtük. Három napig tartott a Krasznikért folyó kemény küzdelem, míg végre megtörtük az ellenség ellentállását és a miénk volt a város, mely a Lublinba vezető utat megnyitotta, de el is zárta egyúttal. Ezt a sikert annál többre becsülhettük, mert meggyőzően bizonyította, hogy csapatainknak makacs, nekirontó offenzívájával szemben az ellenség még akkor sem tud helyt állani, ha a legnagyobb erőfeszítést fejtí ki.

Krasznik, melynek nevéhez, a világháború kezdetének idejéből, olyan dicsőséges emlékeink fűződnek, a miénk volt végre és tud-

tuk, hogy többé semmiféle hatalom el nem ragadhatja vitéz csapatainktól.

Az ellenség még az ötödikére virradó éjjelen megkezdte — Lublin irányában — a visszavonulást, annyival inkább, mert július 5-ikén Böhm-Ermolli seregének déli szárnya Krasznen át is a Bug mögé szorította az ellenséget.

Ugyanekkor Linsingen serege eléri a Zlota-Lipa nyugati pontját, amely mögé most már teljes egészében visszavonult az ellenség.

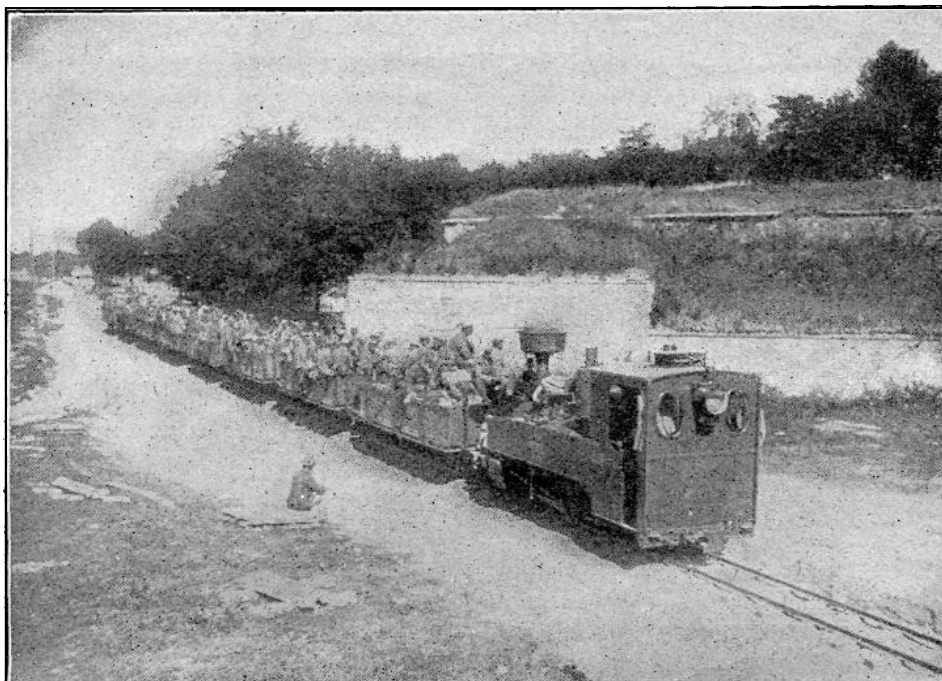
„STRATÉGIAI NYUGVÓPONT.”

Ez a világháború olyan jelenségeket értelt meg, amelyek az eddigi háborúkban ismeretlenek voltak.

Ilyen jelenség mutatkozott azok után a sikerek után is, melyeket szövetséges seregeink

Elpusztult orosz lövészárók.

Csapat szállítás tábori vasúton Zamoscs felé.

Kraszniknál, a Bug és a Zlota Lipa mellett vívtak ki.

Az északkeleti harctéren úgyszólván hirtelen szünet meg minden harci tevékenység. Az egész lengyel-galíciai front mentén fegyverszünet állott be, mely tíz napon át úgyszólván megszakítás nélkül tartott. Az ellenségeskedések szüneteltek.

Azok a félhivatalos kommentárok, melyek a harctéri helyzetről szóltak, ezt a fázist, mely mintegy július 7-ikén kezdődött és 17-ikéig tartott, »stratégiai nyugvópont«-nak nevezik. De a hirtelen teremtett elnevezés nem fontos. Érdekes és lényeges maga a jelenség volt.

Eddig a stratégiának alapelve volt, hogy annak, aki a háborúban támad, még pedig sikerrel támad és így az övé az irányítás, az iniciatíva — nem szabad erről lemondania. Így hát nem szabad megengedni, hogy az ellenség pihenőhöz jusson, minden energiájának kifejtésével szakadatlanul szorongatnia kell, nehogy lélekzethez juthasson. Mert abban a pillanatban, mikor már nincs meg ez az energiája és az ellenséget úgyszólván kiereszti kezéből, pihenőt enged neki — ő, ki eddig a győzelmes fél volt, ki engedi kezéből siklani az iniciatívát és a másiknak, ki eddig hátrányban volt, ki eddig meglapult, ki alkalmazkodni volt kénytelen, most alkalma nyílik, hogy újra összeszedje magát és hogy az iniciatívát is magához ragadja esetleg.

És legfelsőbb hadvezetőségünk megkockáztatta ezt a lehetőséget. Mert tudta, hogy megkockáztathatja.

A csapatoknak némi nyugalomra volt szükségük. Az utánpótlást szabályozni kellett. De szabad volt-e kockáztatni, hogy az ellenség is nyugalomhoz jusson? Megtehettük. A mi — hogy úgy mondjuk — felhalmozott készletünk és az az iniciatíva-felesleg, melyet eddigi sikereinkkel és az ellenségre gyakorolt hatásunkkal értünk el, olyan nagy volt, hogy tíz-tizennégy napi időköz után is elegendő maradt még belőle.

Az oroszok kimerülése olyan nagy volt, hogy Frigyes főherceg tábornagy számíthattott rá, hogy az ellenség még hosszú idő letelte után sem tud annyi erőt összeszedni, mely valamilyen kezdeményező és irányító akcióra képesítené. És valóban, ez a feltevés helyesnek bizonyult. Az oroszok abban az időközben, melyben szüneteltettük az üldözést, semmiféle vállalkozásba nem bocsátkoztak.

Legfelső hadvezetőségünk azzal, hogy erre a hosszú szünetre szánta rá magát és azzal, hogy ebből nemcsak hogy kára nem támadt harctéri helyzetünk egészének, sőt csapataink pihentetése és az utánpótlás mindennemű zavarának megszüntetése még nagy mértékben hasznára is volt, meggyőző bizonyosságát adta, hogy hadvezetés és kellő erő kifejtés tekintetében mennyire felette állunk ellenségünknek.

Július 18-ikán már túl voltunk a »stratégiai nyugvóponton« és offenzívánk friss erővel és új lendülettel indult megint meg.

Az oroszok a Jozefov—Krasznosztav és tovább dél felé Grubieszovig eleinte a leghevesebb ellentállást fejtették ki. Nikolajevics nagyherceg arra használta fel a szünetet, hogy jelentékeny megerősítéseket vonjon oda. Magában a Krasznosztav körüli harcokban egy egész szibériai hadtesttel erősödtek meg a harcoló csapatok.

De seregeink tüzes lelkesedésével, harci kedvével most sem tudott az ellenség verse-

nyezni. Az ellenséges frontok már 18-ikán este mind a Bisztrica és Vieprz kétoldalán, mind a Pilica mellett át voltak törve, az oroszok újra megkezdették a visszavonulást és egész éjjelen át folytatták. A két utolsó napon mintegy 30.000 fogoly maradt a kezünkön.

Ugyanekkor a Visztulától keletre, a Woyrsch-féle hadsereg-csoport nyomása arra kényszerítette az oroszokat, hogy az alsó Ilzanka melletti állásaikat is kiürítsék.

Ugyanezen a napon Böhm-Ermolli tábornok Szokalnál kieroszakolta a Bugon való átkelést és a keleti parton szilárdan vetette meg lábát. Ezzel az oroszoknak erős galíciai Bug-frontját egy nagyon fontos átkelési helyen sikerült áttörnie. A meghódított területet azonnal hídfőszerűen biztosítottuk.

ELŐNYOMULÁSUNK A NAREV- ÉS A NYEMENVONALON. AZ OROSZ SEREGEK ÖSSZESZORÍTÁSA.

Azok alatt a hónapok alatt, míg hatalmas offenzívánk eleinte csak Galiciában, azután Dél-Lengyelországban is óriási lépésekkel haladt előre, Észak-Lengyelországban, továbbá a Narevtől, Bobrtól és Nyementől nyugatra, valamint Kurlandban csak nagyon csekély mértékben változott a harcéri helyzet. De azért teljesen ott sem szüneteltek soha a harcok.

Különösen Kurlandban nem, ahol Below tábornok szívós küzdelmekben lassan, de állandóan kelet és északkelet felé tört magának utat előre. 18-ikán Windau városát sikerült a németeknek elfoglalniok. Mitau irányában is visszaszorították az ellenséget és Savliból is kikergették.

Még nagyobb jelentőségük volt azoknak a sikereknek, melyeket ugyanebben az időben Gallwitz tábornok serege vívott ki. Osztrolenka és Novgorod között arra kényszerítette az oroszokat, hogy frontjuknak ezen a részén kezdjék meg a Narev mögé való visszavonulást.

Gallwitz tábornoknak ezek a hadműveletei sikeres bevezetései voltak a Narev-fronton nemsokára bekövetkező eseményeknek, amelyek a Visztula és Bug közötti döntő fontosságú területen annyira befolyásolták azután a harcéri helyzetet.

Vegyük egy pillanatra szemügyre ezt a helyzetet, mely július 18-ika körül tárul elébünk a harcerekben.

Az orosz haderőknek zöme azon a területen állott, melyet kelet felől Polesje, dél felől

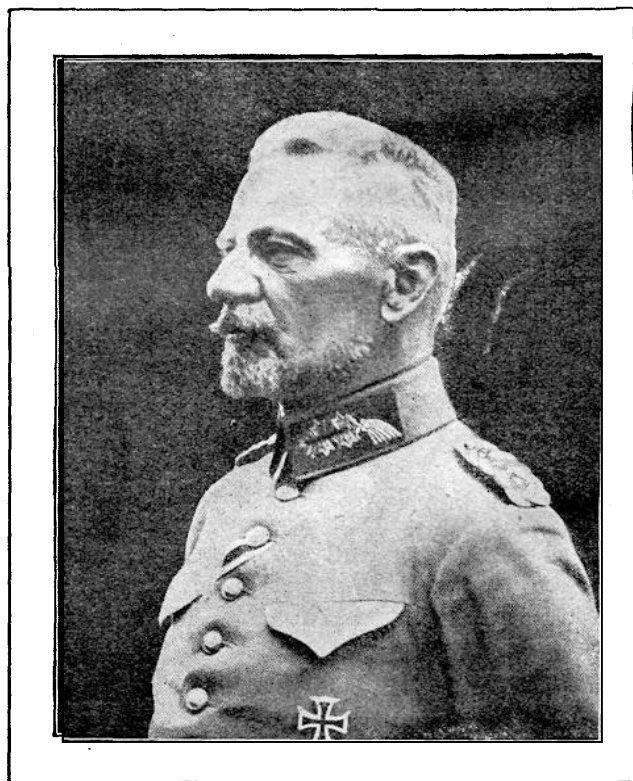
a Kovel—Kolm—Lublin-vonal, nyugaton az Ivangorod—Varsó—Novogeorgievszk irányu megerősített szakaszon a Visztula és északon, illetőleg északnyugaton — Novogeorgievszk és Grodno között — a megerősített Narev- és Bobr-vonal határolnak. Ez volt az úgynevezett orosz központi terület.

Az orosz haderő testének erről a főtömegéről a Nyemennél, Grodno és Kovno között (és még ettől északra is Rigáig) egyrészt és a galíciai Bug és Dnyeszter mellett másrészt az orosz szárnyfrontok két hosszú, lóbálódzó tagként csüngtek alá.

A hadihelyzetnek súlypontja az előbb említett központi területen volt.

Legfelsőbb hadvezetőségünk láthatóan arra törekedett, hogy az orosz haderő zömét mindenekelőtt központi területére szorítsa vissza.

Ha a május elején mutatkozó helyzetet vizsgáljuk, akkor azt látjuk, hogy északnyugaton és nyugaton megerősített központi állásaik előtt állottak. Azzal, hogy a körülbelül Augusztov—Kolno—Prasznisz—Plock irányába húzódó vonalat tartották, ennek a folyónak az ellenség felé eső oldalán biztosított zónát teremtettek maguknak, amely állásaikat még elválasztotta a Narev-vonaltól. Ugyanez volt a helyzet Lengyelországban. A nagyjában a

Gallwitz német tüzérségi tábornok.

Bzura és a Nida torkolata között tovahúzó orosz front és a Visztula között egy sávnai terület volt, melyet még a Visztulának — tehát központi területnek — az ellenség felé eső oldalán tartottak megszállva.

De ez a Narev és Visztulán innen elhúzó terület sáv stratégiai szempontból aránylag mégis keskeny volt, ami annyit jelent, hogy mind nyugaton (Lengyelországban), mind északnyugaton (a Narev irányában) már jó idővel a májusi offenzíva megkezdése előtt sikerült az oroszokat — ha nem is egészen központi területükig — de közel odáig visszaszorítanunk és őket ebben a helyzetben megtartanunk.

Másképp álltak a dolgok délen. Itt az oroszok messzire előretörték központi területükről és a Dunajecig egész Galiciát és a Kárpátok északi lejtőjén át még Felsőmagyarországnak egyes részeit is elárasztották.

Ha legfelsőbb hadvezetőségünknek az volt további terve, hogy az ellenséget központi területére szorítsa, ennek a gondolatnak megvalósítását ott kellett megkezdeni, ahol az ellenség legmesszebbre tört ki ebből a területből, tehát délen.

És valóban azt látjuk, hogy az oroszokat elsősorban Közép-Galiciából kergettük ki. Csak abban a mértékben, ahogy ez sikerült, harapódzott át a délről való kergetés Észak-Lengyelországra is.

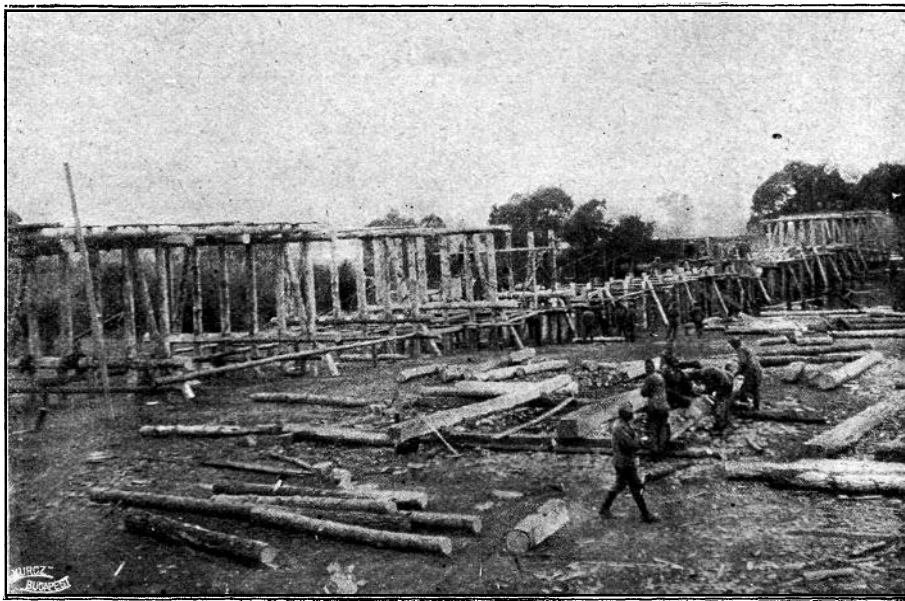
Július közepén az oroszokat délfelől már átszorították galíciai határunkon és a Kolm—Lublin-voñal felé hátrálnak. És hátrálnak Ivangorod mellett is, még pedig a Visztula mögé.

Ezzel elérkezett a pillanat, hogy a Narev-irányában is erősebb nyomást gyakoroljunk és így itt is központi területükre vessük vissza őket.

Július 18-ikán már közelvőnek látszott az az időpont, amikor az egész orosz haderőt a központi területre sikerült szorítanunk.

Már most az volt a kérdés, hogy milyenek az oroszok esélyei arra az esetre, ha a tervezett bekerítést már teljesen végre is hajtottuk?

Már katasztrófát jelentett ez rájuk nézve? Erre a kérdésre valamennyi körülmény objek-

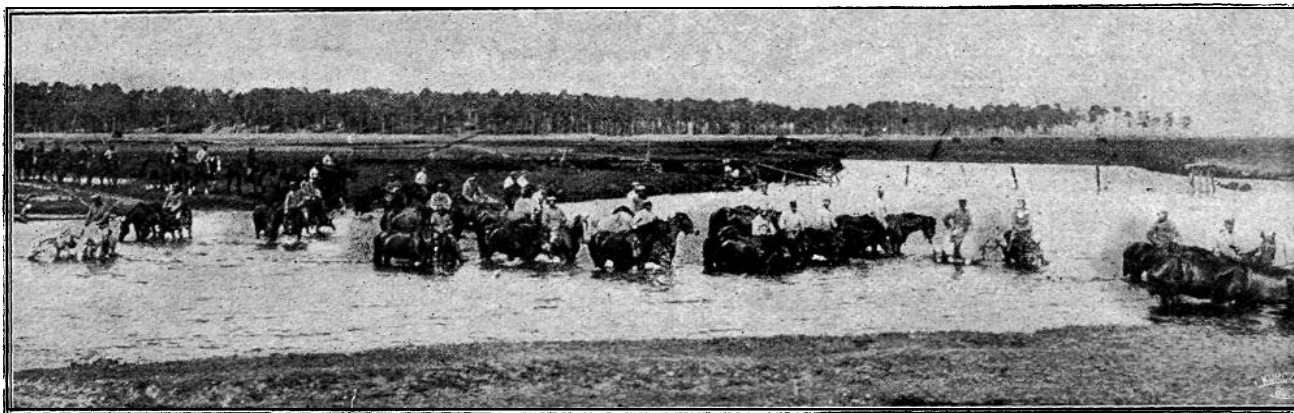

Utászaink helyreállítják a felrobbantott Wjeprz-hidat.

tív megvizsgálása után csak nemmel lehetett felelni.

Az orosz központi terület két fronton nagyon is meg volt erősítve és a harmadikon kellően makacs védelemmel szilárdan volt tartható. A negyedik oldalon a Polesje akadályá védelmezte. A mögöttes területtel való összeköttetés sehol sem volt megszakítva. Bjelosztonon, Breszt-Litovszkon és Kovelén át az oroszok több nagy teljesítményű, kedvező irányú vasútvonallal rendelkeztek. Azt se lehetett mondani, hogy az ellenséget állandó defenzívára szorítottuk. Sőt ellenkezőleg, megmaradt számára a lehetőség, hogy erőinek kellő összeszedése és elrendezése után valamelyik — de esetleg két vagy mind a három — frontból egyidejűleg menjen át megint támadásba. Erre a — legalább is elméleti — lehetőségre támaszkodva, állították akkoriban az oroszok olyan határozottan, hogy vereségeik és általános visszavonulásuk mellett is övék lesz végül a győzelem.

De a lehetőség gyakorlati megvalósításának az volt a feltétele, hogy az oroszok ropant nagy erőt és energiát fognak kifejteni, mi pedig tétlenek maradunk. De az eddigi tapasztalatok szerint valószínű volt, hogy sem az egyik, sem a másik feltevés nem fog megvalósulni. Inkább az volt várható, hogy az oroszok nem tudják többé magukat valami nagyobb szerű kezdeményezéshez összeszedni és hogy seregeink nem fognak tétlenül vesztegelni. De minden újabb eredmény, melyet a központi

Német lovasság a Narev-folyóban úsztatja lovait.

területükbe zárt oroszokkal szemben elértünk, azokat mindinkább sűrű gomolygággá tömörítette.

A helyzetnek súlypontja most már a Visztula és a Narev közötti területre tolódott. Minden attól függött, hogy miként fog ez a helyzet alakulni. Az oroszok számára rendkívül súlyossá lett. Nehéz, kétségbeesett küzdelmek előtt állottak.

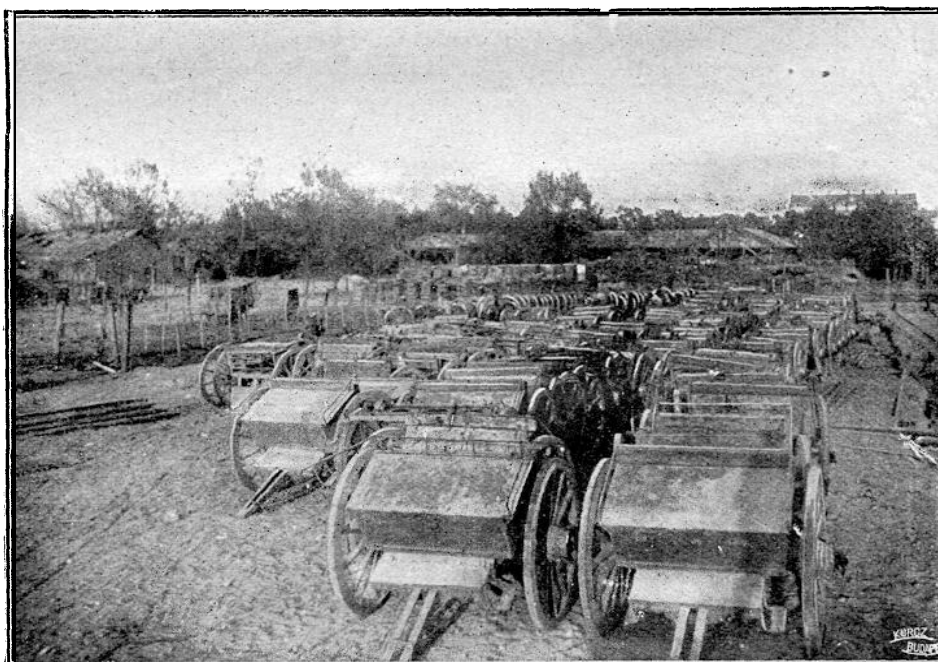
ELŐNYOMULÁSUNK VARSÓ ÉS IVANGOROD FÉLÉ.

Az oroszok július 19-ikén a Bzura és Ravka mellől, valamint a Pilica mindkét oldalán is megkezdték a visszavonulást, még pedig kelet felé, Varsó és Ivangorod irányában. Lipót bajor herceg azonnal megkezdte az üldözést, még ugyanezen a napon elérte a Blonie—Grodiec-vonalat és elfoglalta Radom városát

Az oroszok a Visztula és a Bug között az Ivangorod—Lublin—Kolm vasútvonal előtt újra állást igyekeztek foglalni. De József Ferdinánd és Mackensen seregei nagy lendülettel követték őket, új állásaikban azonnal megtámadták és már 20-án szép eredményeket értek el. Annyira visszavetették az oroszokat, hogy csak egy napi út választotta őket el Lublintól.

Erre aztán gyors egymásutánban követték egymást az események. Ivangorodnál és Varsónál befejezéséhez közeledett az oroszok katasztrófája.

Az ellenség mindenekelőtt Ivangorodnál fejtett ki kétségbeesett ellentámadást és hogy elvesztésének gondolata rettegéssel töltötte el, szinte nem is szorul bővebb magyarázatra. Hiszen eddig még nem volt orosz vár a szövetségesek birtokában, és azt a mítoszt, hogy az orosz erősségek, melyekre a cár birodalma milliárdokat költött az évtizedek folyamán, bevehetetlenek, még nem rombolta szét az ellenség. Mind Oroszország, mind szövetségesei még mindig arra építették legerősebb reménységüket, hogy ezek a várak legyőzhetetlenül

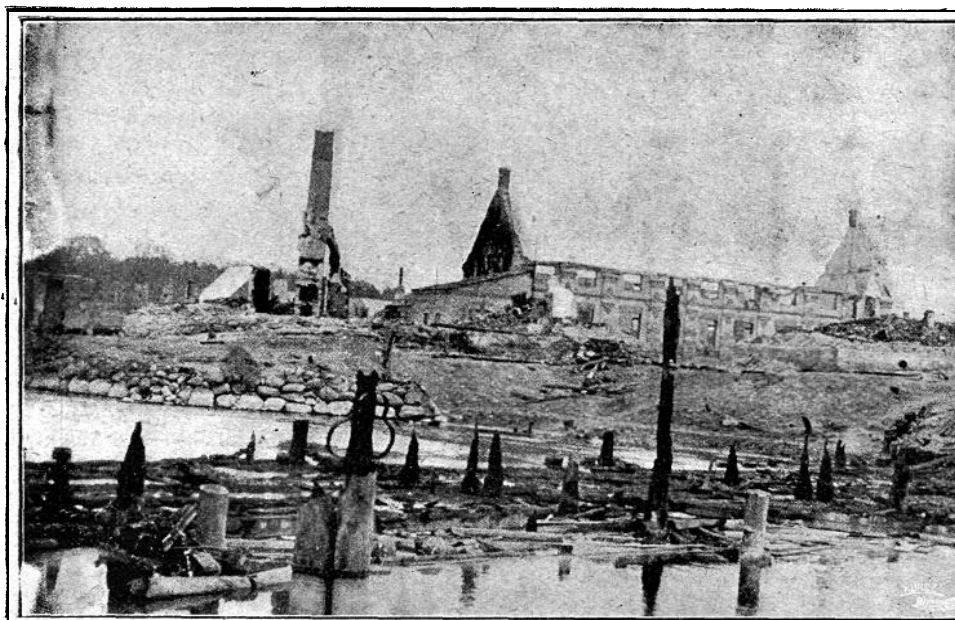

Zsákmányolt orosz ágyuk.

Csapataink átkelnek a Bűg-folyó gázlóján.

Hejler A. rajza.

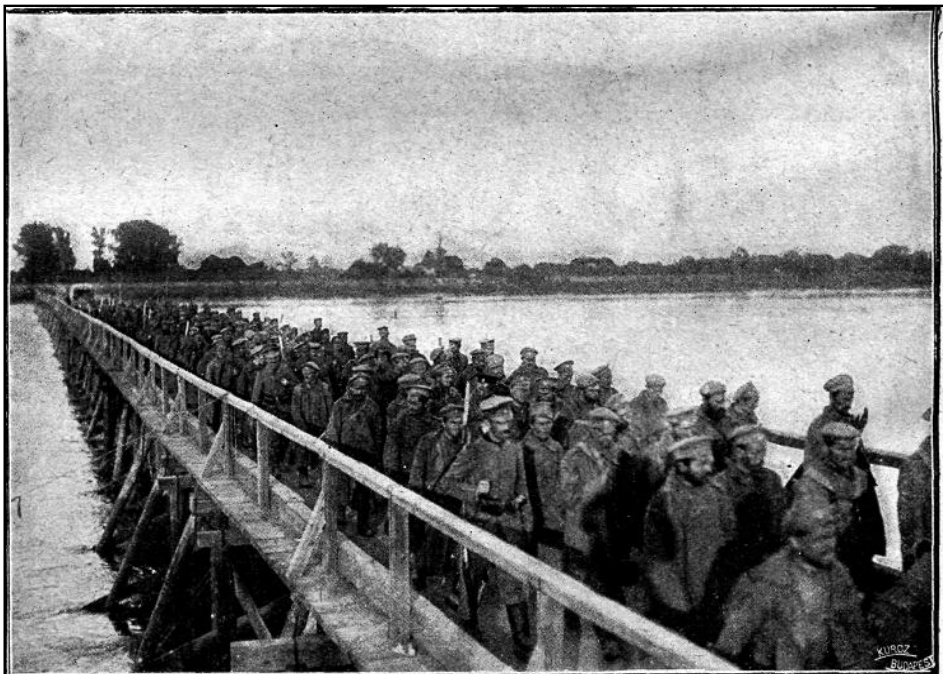

Kalvarja romjai.

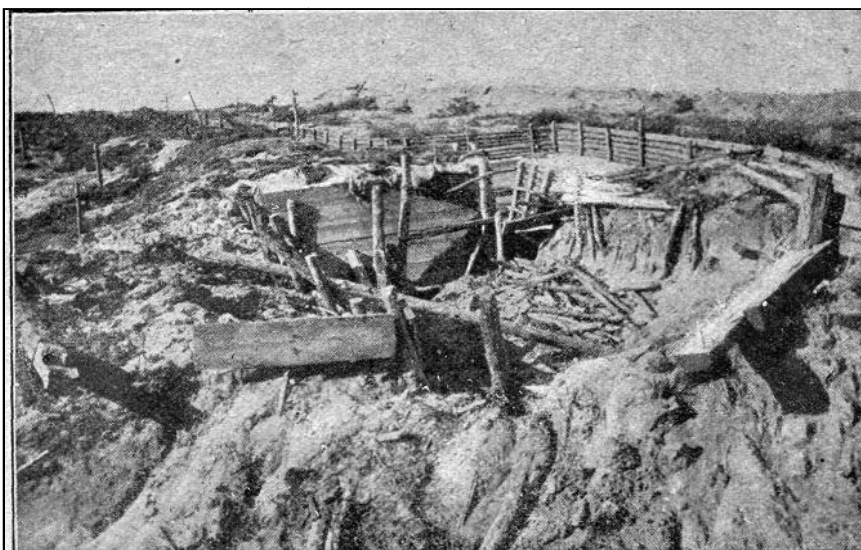
erősek és ezt a hitet szinte dogmává emelték. De ki kell jelentenünk, hogy ez a közvéleményben meggyökeredzett hit katonai szempontból csak nagyon kis mértékben volt indokolható. Az orosz erődök építési terve súlyos hibát mutatott. A várövek sugara túlságosan kicsiny volt. A przemysli várövek hat-hét kilométernyire estek az erőd magvától. A modern nehéz várágyúk hatásának szempontjából még ez a távolság is meglehetősen szűkös volt. Ám az orosz erődöknél csak három-négy kilométert tett ki ez a távolság. Ha az előretolt erődöknek az a hivatásuk, hogy már a megerősített várostól való távolságukkal megvédjék azt az ellenséges támadás hatásától, világos, hogy ez a cél abban az esetben, ha az ellenséges lövegek az erődökön túl jutnak és magát a vár magvát, sőt esetleg a túlsó erődöket is eléri, egyáltalában el nem érhető. És az orosz váraknál éppen ez volt a helyzet. Bizonyos, hogy az összes orosz erődök gyors elestében ennek

len tudtak volna állani.

A bajt az oroszok szempontjából még az a körülmény is növelte, hogy ezeket a taktikailag helyesen és ha nem is állandó jellegű, de azért táborszerűen nagyon megerősített előállításokat olyan csapatok szállották meg, melyeknek maguk tartása és bizalma már rendkívül megingott. Ám a védelem ereje és jósága nemcsak a beton vastagságától és az akadályárcok szélességétől

Orosz foglyok tömegei áthaladnak egy hadihídon.

Széllőtt orosz állás Ivangorodnál.

képpeni küzdelem. Közöttük az egész Visztulavonalon a folyó keleti partjára kergettük át az oroszokat. A Visztulától nyugatra fekvő területet — a két vár körzetének kivételével — teljesen kiürítették. Így hát Lengyelországnak több mint a felét végleg elszakítottuk a cár birodalmától.

De úgynevezett központi területüket még mindig kezükben tartották az oroszok. József Ferdinánd és Mackensen seregei dél felől közeledtek ugyan az Ivangorod—Lublin—Cholmvonalhoz, mely ezt a területet délfelől stratégiaiilag lezárja, de az ezért a vonalért folytatott harc még nem végződött az oroszok kudarcával és így az orosz hadvezetés még nem mondott le a reményről, hogy ezt a vonalat állandóan meg tudja tartani. Az oroszoké volt még a Visztulának Ivangorod és Novogeorgievszk közötti egész keleti partja, még pedig a Visztula-erődökkel együtt. Ezenkívül a Narev—Bobr-vonalat sem törték Gallwitz és Scholz seregei egyetlen egy ponton valóban át, azaz: csapataik még sehoh sem tudták idáig lábukat a Narev- és Bobr-folyóknak az ellenség felé eső partjain megvetni.

Igy hát az oroszok-

nak ebben a szakában — röviddel július 20-ika után — még egyáltalában nem volt reménytelennek mondható. Minden attól függött, hogy tudnak-e majd annyi erőt összeszedni, amellyel megakadályozhatják a szövetségeseknek ebbe a nem rosszul előkészített területbe való benyomulását.

Ez a kérdés sokkal gyorsabban dült el, mintsem várták.

Gallwitz hadseregéé az érdem, hogy először tört be az oroszoknak ebbe a mentőterületébe.

Ez a hadsereg — míg az ellenséges hadvezetés legnagyobb figyelmét a Visztula-menti és a Lublin és Cholm melletti eseményekre fordította — úgyszólván »minden feltűnés elkerülésével« az orosz Narev-állásig küzdötte magát előre és július hó 23-ikán hirtelen, ellenállhatatlan rohammal elfoglalta a megerősített Rozant és Pultuszkot és ezeken a helységeken át sikerült a Narevtől keletre eső területre is behatolnia.

Ezzel az a szituáció, melyre az oroszok utolsó nagy reményeiket építették, meg-ingott, sőt össze is omlott. Ami azután a legközelebbi időkben történt, nem volt egyéb, mint folytatása és tökéletesítése annak a hatalmas romboló és pusztító hadműveletnek, melyet

Csapataink átkelése a Visztulán, Ivangorod mellett.

A „Kilophot“ Wien, felv.

Albrecht K. rajza.

Utászaink hősiessége a Woyrsch-hadseregnek
a Visztulán való átkelése alkalmával.

A. Leipziger Illustrirte
Zeitung, engedélyével.

Rozan romjai.

Gallwitz serege Rozanba és Pultuszkba való betörésével indított meg.

Hogy milyen rettenetes felbomlás hatalmasodott el az orosz hadseregeken, minden magyaráztnál jobban szemlélteti az a tény, hogy csapataink július 15-ikétől 21-ikéig, tehát egyetlen hét alatt mintegy 120.000 oroszot fogtak el.

Azon a napon, melyen Gallwitz serege aratta nagy sikerét, a Mackensen-sereg is jelentékeny eredményt ért el, amennyiben jobbszárnyát észak felé Grubieszovon túlra sikerült előretolnia.

Az ellenség ezt az előretörést egy oldal-támadással igyekezett ugyan veszélyeztetni és megakasztani, de ez az ellentámadás a Bug mellett, Krilov és Szokal között, *Böhm-Ermolli* hadseregére bukkan, mely azt tökéletesen elhárította. Sőt mi több, Böhm-Ermolli csapatai közben több ponton Krilovnál, Szokalnál, Krisztinopolnál és Dobrotvornál a Bug keleti partjára is előnyomultak, ott hídfőszereiben biztosított területeket szereztek maguknak, melyeket az oroszok leghevesebb ellentámadásaival szemben is makacsul és eredménnyel megtartottak.

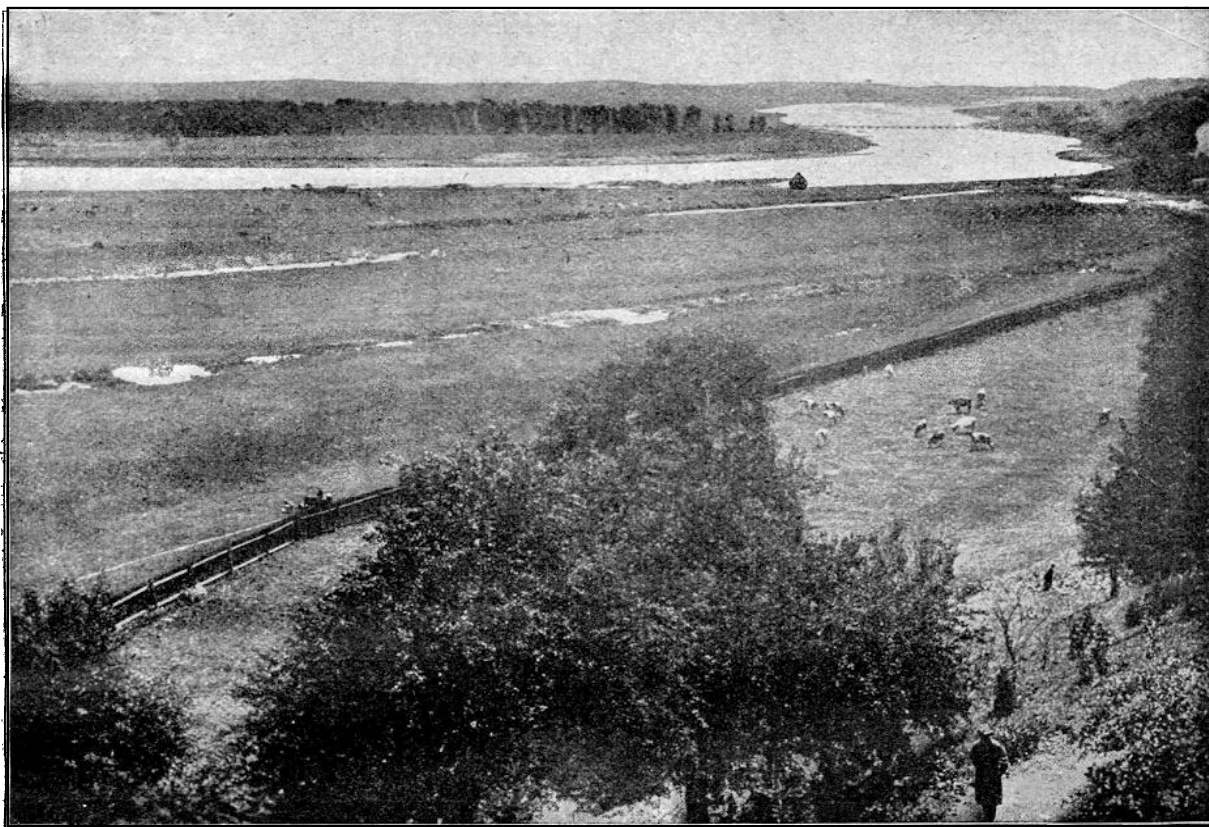
»Az oroszok visszavonulásának egész látóhatára« — írta akkoriban egy svájci lapnak haditudósítója — »nem egyéb, mint egy óriási, romokkal teli, gomolygó és füstölgő tűztenger.«

Kurlandban *Below* hadserege szintén jelentékenyen előnyomult, még pedig oly módon, hogy jobbszárnya észak felé már túl jutott *Kovno* várán.

LUBLIN ELFOGLALÁSA.

Az oroszok — a Narev-folyó mentén húzódo — központi frontjának első áttörését a nyugati (*Visztula-menti*) és déli szakaszon több más áttörés is követte.

Derék magyar és osztrák utászcsapatainknak a széles *Visztula* áthidalására irányuló munkálatai július 27-ikére már annyira előrehaladtak, hogy 28-ikán reggel megkezdődhetett az átvonulás. Csapataink két hadihídon keltek át a folyamon. Ezek a hidak annak a toroklatnak két oldalán emelkedtek, amelyben a *Radovica* a *Visztula*-val egyesül. A folyam keleti partján álló ellenséges erők hiába védekeztek. Az egész csatlakozó terepet el kellett hagyniok, hogy győzedelmesen előretörő csapa-

A Narev völgye a Bág-torkolat előtt.

taink foglalják el. Ezzel új óriási sikert vívtunk ki, olyan eredményt, melyben mintaszerű útkészítő csapataink technikai teljesítményeinek is jelentékeny része volt.

28. és 29-ikén *József Ferdinánd* hadserege Lublin irányában megkettőzteti erőfeszítéseit. A 4-ik hadsereg hatalmas nyomásának újra húsz kilométernyi szélességben sikerül az oroszokat benyomni és északi irányba való visszavonulásra kényszerítenie. Az ellenség minden helységet felégetett maga mögött, sőt még a földeken lévő gabonát is elpusztította. Katonáink lángokon és sűrű füstön keresztül üldöztek a pánikszerűen menekülő orosz tömegeket.

Egész éjjelen át tartott rettenetes előnyomulásunk. 30-ikán délfelé menekülő oroszokat kergető osztrák-magyar lovasság vonult be *Lublinba*.

Ugyanakkor Mackensen serege Biszkupice mellett is elérte a lublin—cholmi vasútvonalat.

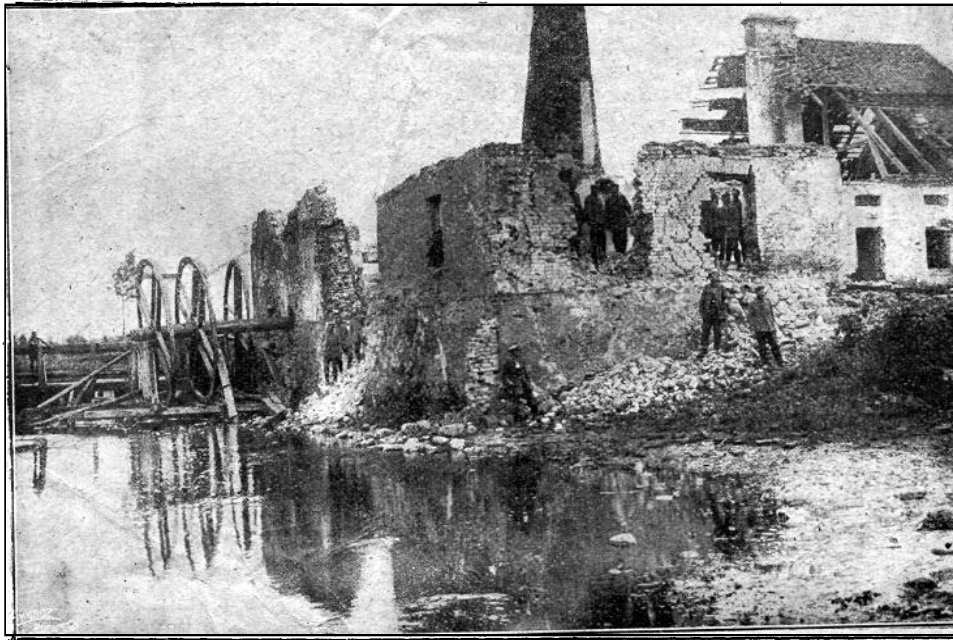
Lublin elvesztése roppantul felizgatta Oroszországot. És az ántánt népeinek minden figyelmét arra a veszedelemre irányította, mely ennek az eseménynek révén Varsót és Ivanorodot is fenyegette.

Ez a két hatalmas vár közel volt az el-

eséshez. Vagy legalább is számolnia kellett az orosz hadseregnek ezzel a lehetőséggel. Előre felismerte, hogy ennek a két nagy katonai gyülekezőhelynek feladása a semleges és ántántállamoknak közvéleményébe a legmélyebb hatást fogja gyakorolni és hogy a cár birodalmának presztizsét rendkívül meg fogja rázkódtatni.

Az orosz hadvezetőség felismerte ugyan Oroszország katonai helyzetét, de éppen ezért tisztában volt azzal is, hogy politikailag lehetetlen a színigazságot feltárni. Feltétlenül szükségesnek látta, hogy az igazságot — amennyire csak lehet — leplezze és hogy minél kevésbé ijesztőnek tüntesse fel. És ennek idejében kellett megtörténnie, még mielőtt késő lett volna. Az orosz hivatalos orgánumnak elébe kellett a közvéleménynek vágnia, de emellett oly módon kellett a világot a bekövetkezendőkre előkészítenie, hogy az a tényállást egészen más és Oroszországra nézve kedvező világításban láthassa.

Arról volt szó, hogy a készülő katasztrófa az álokok egész tömegével igazoltassék és olyanak tűnjön fel, mely az oroszokra nézve a háború szempontjából nemcsak hogy nem hátrányos, hanem ellenkezőleg: még előnyös is.

Hídőrlés Novogrodnál csapataink bevonulása után.

szándékozott csak igazi ellentállást kifejteni. Ez az állítás — amint az minden katonai szakember előtt azonnal nyilvánvaló — teljesen oktalan és együgyű volt és hogy mennyire nem állotta meg helyét, azt a bekövetkezett események csakhamar meggyőzően bebizonyították. Az oroszok ugyanis a Bag-fronton sem állottak egy pillanattal sem tovább ellent, mint előbb a Visztulánál és a Narevnél. De hiszen a cikk csak rövid időre akarta félrevezetni és illuziókba ringatni a vígasztalásra szoruló ántánt-közönséget és ezt a célt nagyjában és pillanatnyira el is érte.

Annak a nagy sikernek hatása alatt, melyet József Ferdinánd főherceg serege Lublin-

nak, ennek az ősrégi történelmi nevezetességű lenygel városnak elfoglalásával ért el, az oroszok a

Mackensen seregével szemben lévő állásaikat is kiürítették, úgy hogy annak csapatai július 31-én benyomulhattak Cholmba. Ezzel a fontos hellyel együtt kezünkre került a cholmlublini vasútvonala is, amely a Visztula és Bug közötti egész terület átszeli és katonai szempontból rendkívüli jelentőségű.

Lublin és Cholm elvesztése megfosztotta az oroszokat a varsói és volhiniai várkörzet közötti összeköttetésüktől is.

IVANGOROD ÉS VARSÓ ELFOGLALÁSA.

Monarchiánk és a vele szövetséges Német-birodalom immáron egy év óta állt harcban a hatalmas Oroszországgal. A cárnak semmi oka sem volt, hogy büszkeséggel tekintsen vissza ennek az első háborús esztendőnek eredményeire, de annál nagyobb meglepettség tölthette el a mi legfelsőbb és szeretett hadurunknak és dicsőséges katonáinak lelkét, valamint a monarchiának az áldozatkészségben győzelmek között szolidaritással vált népeit.

Varsó madártávlatból.

Az 50. számú erdélyi gyalogezred rohammal elfoglalja Ivangorod várának lépcsőzetes előművét.

Hoffmann A. tanár rajza.

Lipót herceg bajor tábornagy csapatai élén bevonul Varsóba.

A seregek Urának kegye az osztrák-magyar csapatok zászlói és azok mellé szegődött, kik velünk vállvetve harcoltak együtt a jövőért és a haza boldogságáért, üdvéért.

Augusztus 1-én Krilov mellett, *Vladimir-Volinszki* irányában, osztrák-magyar csapatok törtek előre a Bugon át. Ezzel szétrombolták azt a fantasztikus tévhitet, hogy az oroszok a Bug-vonalon erős ellentállást tudnak kifejteni. Még Ivangorod és Varsó el sem esett, mikor az orosz vezérkarnak fentebb vázolt fejtegetéseire máris rácsáfoltak íme az események.

Below hadserege ugyan-csak augusztus 1-én *Mitaut* foglalja el.

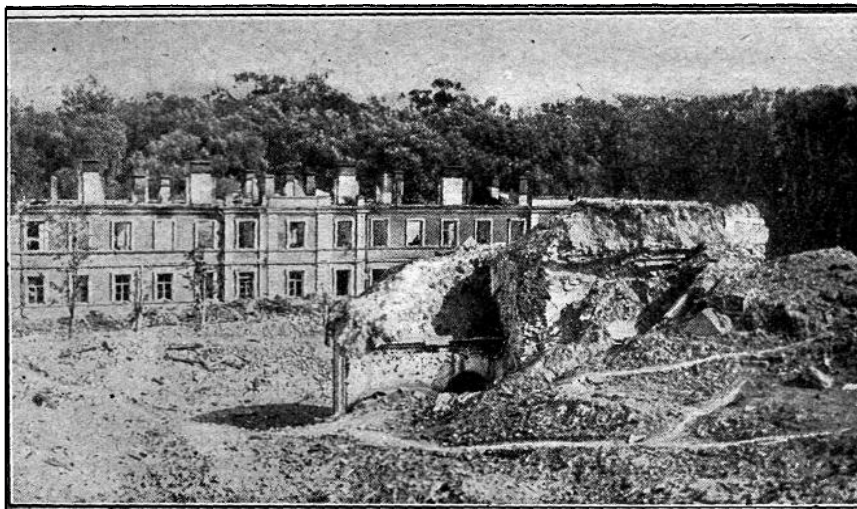
Nem múlik el nap, hogy az oroszokat újabb és súlyos veszteségek ne érnék.

Augusztus 2-ikán József Ferdinánd és Mackensen seregei az oroszok üldözése köz-

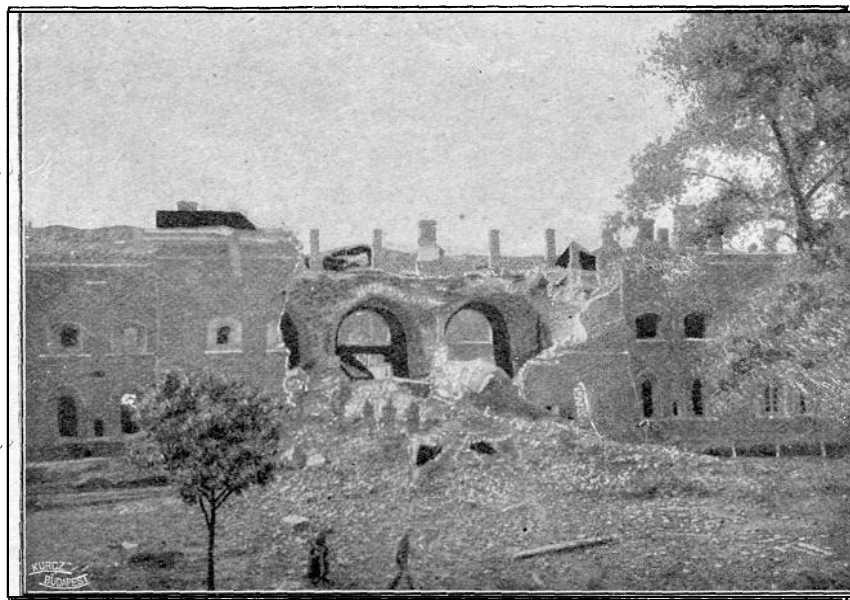
ben a Novo Alekszandrija—Kurov—Lencna—Szavin—Dubienka-vonalat érik el.

3-ikán kezdődik Ivangorod és Varsó tragédiájának utolsó felvonása.

Kövess hadseregének vitéz csapatai ezen a napon *Ivangorod* várának valamennyi a

Ivangorod várának Gortisavov nevű erődje.

Telitalálat Ivangorod főerődüvéén.

Visztula nyugati partján lévő erődeit megostromolják és az ellenséget a keleti parton épült városba szorítják.

Ugyanekkor a bajor herceg serege Varsó védőit az övonal mögé veti vissza.

Nikolajevics nagyherceg meg sem kísérli Lengyelország fővárosának és Oroszország legelső várának védelmét, odadobja a többi halott közé, mint valami ócskavasat, melyet semmire sem lehet már használni. Már napokkal azelőtt elrendelte Varsó védőinek elvonulását. Csak utóvédek tartják még az övonalakat, hogy a sereg zömének kelet felé való vonulását fedezzék.

A bajor herceg serege aug. 4-ikén a váröv ellen nyomul s mindössze egy napig és egy éjjelen át tartó harc után legyőzi az utóvédeket.

5-ikén reggel a menekülés-szerűen elhagyott

Varsóba bajor csapatok vonulnak be. És néhány óra múlva

már az egész világot megremegteteti a gyorsan száguldó hír: Varsó elesett!

Ivangorod és Varsó...

Lublin, Ivangorod, Varsó...

A cári hatalomnak három főtámasza, melyet csak alig néhány nap alatt osztrák-magyar és német katonák a porba döntöttek le! A hatalmas várak összeomlottak, az orosz seregek pedig megverve menekültek a birodalom belsejébe, mely eddig legyőzhetetlennek tartotta magát.

Pont három hónap alatt szétfoszlott az orosz hatalom megdönthetetleniségének legendája.

Varsó elfoglalása óriási ujjongást keltett a központi hatalmak népei között. De legjobban talán a lengyelek örültek.

Kankovszky E. felv.

Krakó városának elnöke a hírt mindjárt megérkezte után óriási falragaszokon a következő szavakkal adta a lakosság tudtára:

»Krakó polgárai! A legnagyobb örömhírt közöljük veletek: Varsó egy évszázadig tartó orosz rabszolgaság után felszabadult. A határok, melyek Lengyelországnak két ősrégi, tiszteletreméltó fővárosát: Krakót és Varsót elválasztották egymástól, nincsenek többé. A mindenható isten áldja meg uralkodónkat és vitéz seregeinket, amiért ilyen ünnepnapot érhattünk meg!«

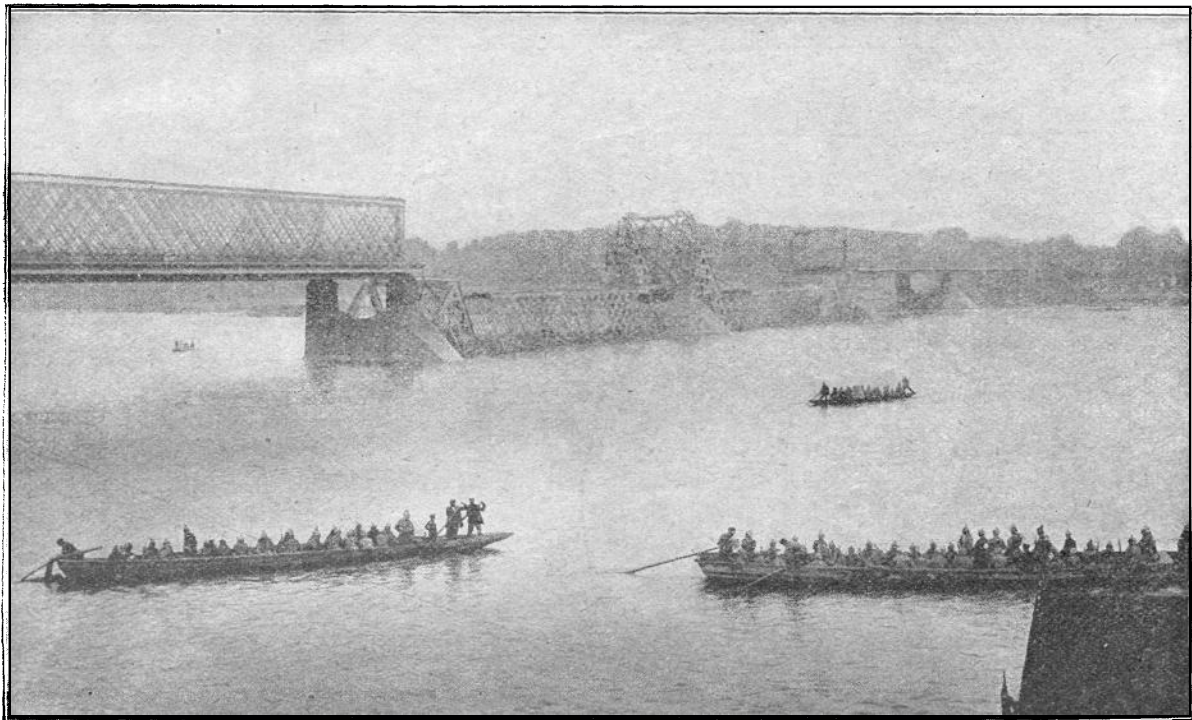
Az elpusztított Ivangorod.

Frankl E., Berlin, felv.

Az orosz utóvédek a Visztula keleti partján, Ivangorod mellett, valamint Varsó keleti külvárosában: *Pragában* még makacsul ellentálltak, hogy ily módon az egymásra torló visszavonuló oszlopok kissé előbbre juthassanak.

Augusztus 5-ikén *Vladimir-Volinszkit* szállják meg csapataink.

lentéktelen», a való tények hatása alatt össze kellett omlania. A papiros türelmes, de a népek ösztönszerűen helyes érzése nem az. Lehetőségekkel még félre lehet vezetni, de ott, ahol a tények beszélnek, nem lehet többé furfangos szavakkal megtéveszteni. A tények maguk beszélnek magukért. És Varsó eleste nyomatékosan, meggyőzően beszélt, olyan nyel-

Német csapatok átkelése a Visztulán Varsóból Praga külvárosba a felrobbantott vasúti híd mellett.

Gallwitz hadserege ezalatt Novogeorgievszk-től keletre, a Narev közeléig nyomul előre.

* * *

A két orosz vár elestéről — hosszú tétovázás után — az ellenséges államok sajtója is megemlékezett végre. Nagyon csüggedt hangon és csak kényszeredetten. Jellemző és rendkívül érdekes, hogy mint értesültek az ántánt-hatalmak népei a történelmi eseményről.

A legnagyobb szofizmussal azt igyekeztek velük elhíttetni, hogy Varsó elestének vajmi kevés jelentősége van a harctéri helyzet egészének szempontjából. És az elhíttetők önmagukat is azzal bolondították, hogy ez valóban így van. De az elmélet és gyakorlat között különbség van. De mikor aztán Lengyelország milliós lakosságú fővárosa valóban ellenséges kézre került és a Sándor-citadellán német zászló lengett: annak a fikciónak, hogy mindez teljesen »je-

ven, melyet kommentár nélkül is megértettek mindenütt.

A párisi boulevard-sajtó a délfranciaországi jégverésről, a lisszaboni kamara botrányáról szóló hírek között a legapróbb betűkkel a következőket közölte kirakataiban:

»Az orosz hadvezetőségnek az a régi elhatározása, hogy a védelem egészének előnyére lemond Varsóról, ténnyé vált. Annak a körülménynek, hogy a német szoldateszka ideiglenesen megszállta Varsót, stratégiai szempontból nincs jelentősége.«

Varsó »ideiglenes« megszállása ...!

* * *

Gallwitz hadserege két további Narev-hídfőt foglal el ezen a napon: Serockot és Zegrzét és hatalmába keríti Dembét, Novogeorgievszk várának keleti erődét, amivel a *Narev déli partjára való átkelést* sikerül kikényszerítenie.

TÁMADÁSUNK A NAGY OROSZ ERŐDITÉSI TERÜLET ELLEN: IVANGORODIG ÉS VARSÓIG

József Ferdinánd serege Lubartovig nyomul előre.

Augusztus 8-ikán osztrák-magyar csapatok Ivangorodnál, Praga mellett pedig bajor csapatok *kényszerítik ki a Visztulán való átkelést és az oroszokat mind a két vár területéről teljesen elűzik*. A keleti partot megtisztítják az ellenségtől és további visszavonulásra kényszerítik.

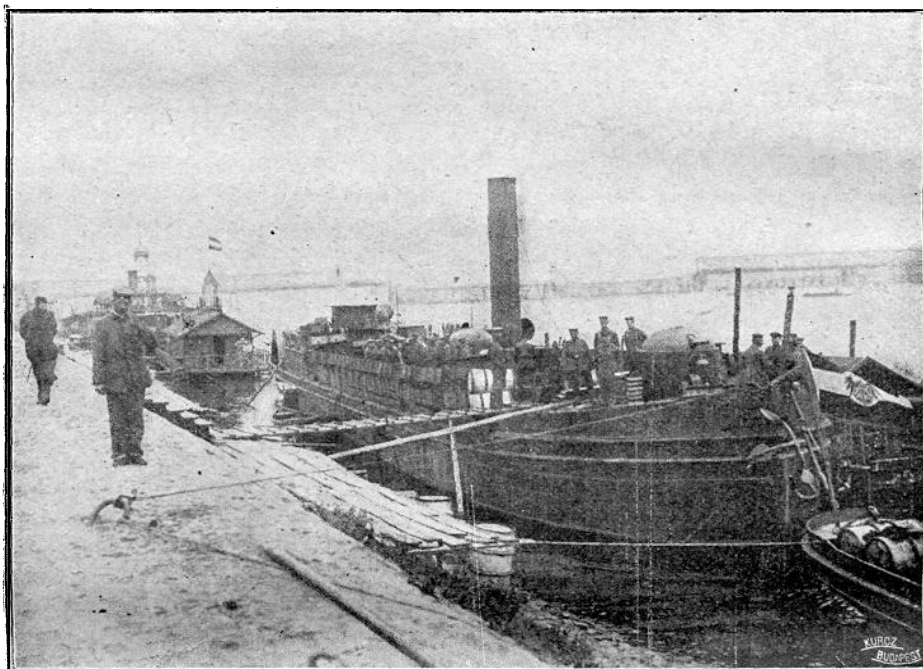
Minden idők e leggigantikusabb háborújának egyik nagy szakaszát újra dicsőségesen zárták íme le seregeink. A monarchia és Németország vitéz csapatai hatalmas tettekre tekint-

hettek vissza, de a nyugalom ideje még nem érkezett el számukra.

A háború fúriája, melyet ellenségeink szabadítottak a világra, tovább őrjög és a rettenetes birkózás, mely még koránt sincsen befejezve, nem juttatja a küzdőket a legkisebb szünethez sem.

Az új győzedelmi jelszó: *Breszt-Litovszk!*

Az ellenségnek ezt az utolsó nagy védővárát is el kell tőle ragadni! Katonáink tudják ezt és akarják is — és akaratuk annyi, mint maga a véghez vitt tett.

Német ágyúszázad a Visztulán Varsó mellett.